

ПРАВИЛА ЗА ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА ДОГОВОРЕН ФОНД „КОМПАС ФЪНДС СЕЛЕКТ-21“

С настоящите Правила се урежда организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска в Управляващото Дружество, правилата и процедурите за установяване, оценяване, управление и наблюдение на рисковете, на които са изложени или могат да бъдат изложени инвестициите на Договорен фонд “Компас Фъндс Селект-21” (“Договорния фонд” или “Фонда”), организиран и управляван от Управляващо Дружество “Компас Инвест” АД (“Управляващото Дружество” или “УД”).

I. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Настоящите правила регламентират модела за идентифициране, измерване, анализ и управление на рисковете, свързани с портфейла на Договорния фонд.

Чл. 2. Правилата за управление на риска са част от инвестиционната политика на Договорния фонд, която е описана в Правилата му.

Чл. 3. Управляващото Дружество идентифицира и измерва всички рискови фактори, свързани с отделните инструменти в портфейла по чл. 1, след което измерва общата експозиция на портфейла към тези фактори и взема решения за лимити, толерантност и управление на рисковете на портфейлно ниво.

II. РИСКОВ ПРОФИЛ НА „КОМПАС ФЪНДС СЕЛЕКТ-21“

Чл.4. (1) *(Изм. с решение на СД от 16.05.2018г.)* Договорен фонд " Компас Фъндс Селект-21" планира да инвестира основно до 100% от активите си в дялове на колективни инвестиционни схеми, до 30% от активите си в дялове на други предприятия за колективно инвестиране, до 30% от активите си в акции, издадени от български и чуждестранни емитенти и до 70% от активите си в дългови ценни книжа. Основните рискове при този вид инвестиции са пазарен риск, с компоненти пазарен, валутен и ценови риск; кредитен риск и риск на насрещната страна с компоненти контрагентен риск, сетълментт риск и инвестиционен кредитен риск; оперативен риск; ликвиден риск и риск от концентрация.

(2) Фондът е с умерено ниво на риск.

III. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Чл. 5. (1) *(Изм с реш.на СД от 09.12.2022г.)*Организационната структура в Управляващото Дружество, свързана с управлението на риска е триизмерна:

1. Съвет на директорите.
2. Изпълнителен директор.

3. Служители, работещи по договор в Управляващото Дружество, а именно: Инвестиционният консултант от Отдел “Управление на портфейли”, Ръководителят и останалите служители от звеното за управление на риска, Ръководителят на отдел “Нормативно съответствие” и другите служители от Отдела, както Отдел “Финанси, счетоводство и бек офис”.

(2) Когато организационната структура, определената в ал.1, е друга или се промени, следва да се гарантира спазването на основния принцип за разделянето на отговорностите между служителите с цел предотвратяване конфликти на интереси.

Чл. 6. Съветът на директорите има следните отговорности по управление на риска:

1. Приема правила за управление на риска и следи за тяхната актуализация.
2. Определя рисковата политика на Договорния фонд, който управлява. Тя може да бъде:
  - а/консервативна;
  - б/умерено-консервативна;
  - в/умерено-рискова;
  - г/рискова.
3. Контролира рисковите фактори за Договорния фонд.
4. Извършва периодичен ежегоден преглед на политиките и стратегиите за управление на рисковете.
5. Взема решения за кадрово, софтуерно и друго осигуряване на дейностите по управление на риска.
6. Следи за спазването на Правилата за управление на риска и участва активно в процеса на управление на риска.
7. Определя политиките за хеджиране на риска чрез деривативни инструменти и неговата редуция, както и политиките и процедурите за наблюдение на постоянната ефективност на процесите по хеджиране и редуция на риска.

Чл. 7. Изпълнителният директор има следните отговорности по управлението на риска:

1. Организира работата по правилно провеждане на приетата от Съвета на директорите политика по управление на риска.
2. Контролира спазването на приетите лимити.
3. Създава организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск.
4. Следи за съответствие на използваните от съответните служители процедури по измерване, наблюдение и оценка на риска с приетите вътрешно-дружествени документи от Съвета на директорите.
5. Взема решения за кадрово, материално-техническо и методическо осигуряване на дейностите по управление на риска.

Чл. 8.(1)(Изм. с реш. на СД от 22.12.2022г.) Звеното по управление на риска действа независимо от другите звена в Управляващото Дружество, отчита се пряко пред Съвета на директорите и има следните функции:

1. разработва и прилага системата за управление на риска на Фонда;
2. изпълнява правилата и процедурите по управление на риска;
3. гарантира съответствието с одобрената вътрешна система за ограничаване на риска на Фонда, включително с нормативно определените лимити за стойността на общата рискова експозиция и риска на насрещната страна.
4. консултира управителния орган на Управляващото Дружество относно определянето на рисковия профил на Фонда;
5. докладва редовно пред управителния орган на Управляващото Дружество и на лицата, осъществяващи надзорни функции, когато е приложимо, относно:
  - а) съответствието между текущото ниво на риск, на което е изложен управлявания от него Фонд и одобрените рискови профили на този Фонд;
  - б) съответствието на Фонда с вътрешната му система за ограничаване на риска;
  - в) адекватността и ефективността на процеса за управление на риска и по-специално показващ дали са предприети подходящи коригиращи мерки в случаите, когато са констатирани недостатъци;
6. докладва редовно пред висшето ръководство, представяйки текущото ниво на риск, на което е изложен Фондът и за текущите или предвиджани нарушения на ограниченията, като по този начин се осигурява предприемането на навременни и подходящи действия;
7. извършва преглед и подпомага организацията и процедурите за оценка на извънборсовите деривативи по чл. 49 от Наредба №44 за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.

(2) Управляващото дружество осигурява на постоянното звено за управление на риска съответните правомощия и достъп до цялата информация, необходими за изпълнение на функциите му по ал. 1. Служителите от постоянното звено за управление на риска трябва да притежават подходяща квалификация за изпълнение на възложените им дейности.

IV. ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ИЗМЕРВАНЕ НА РИСКОВЕТЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ

Чл. 9. (1) Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху инвестициите, включително на рисковете, произтичащи от макроикономическата среда.

(2) Процедурите за управление на риска включват:

- а) идентификация на риска;

- б) оценка на риска;
- в) избор на стратегия по отношение на риска;
- г) избор на начини за намаление степента на риска;
- д) контрол нивото на риска.

(3) Оценяването, анализа и мониторинга на рисковите фактори се извършва ежедневно от служителите в отдела по управление на риска.

Чл. 10. Рисковите фактори, които оказват влияние върху инвестициите, управлявани от УД са:

а) пазарен риск - възможността да се реализират загуби поради неблагоприятни изменения в цените на ценни книжа, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други. Компонентите на пазарния риск са:

аа) лихвен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга поради изменение на нивото на лихвените проценти.

аб) валутен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга или депозит, деноминирани във валута, различна от лев и евро, поради изменение на курса на обмяна между тази валута и лева или евро.

ав) ценови риск, свързан с инвестиции в акции или други дялови ценни книжа - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

б) кредитен риск – възможността от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите, в които те извършват дейност;

в) операционен – възможността да се реализират загуби, свързани с грешки или несъвършенства в системата на организация, недостатъчно квалифициран персонал, неблагоприятни външни събития от нефинансов характер, включително и правен риск;

г) ликвиден риск – възможността от загуби от наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения.

д) риск от концентрация – възможността от загуба поради неправилна диверсификация на експозиции към клиенти, групи свързани клиенти, клиенти от един и същ икономически отрасъл, географска област или възникнал от една и съща дейност, което може да причини значителни загуби, както и рискът, свързан с големи непреки кредитни експозиции.

е) позиционен риск /общ и специфичен/ – риск от промяната на цената на даден инструмент в резултат на фактори, свързани с емитента или в случай на деривативен инструмент - свързан с емитента на базовия инструмент, както и риска от промяната в цената на дадения инструмент поради промяна в общото равнище на лихвените проценти, в случай на дългов финансов инструмент, или

общото ценово ниво на пазара, в случай на инвестиции в акции на други взаимни фондове.

ж) (нова с реш. на СД от **09.12.2022г.**) риск за устойчивостта – това е събитие или условие от екологично, социално или управленско естество (Environmental, Social, and Governance/ESG), което, ако настъпи, може да има съществено отрицателно въздействие върху стойността и/или възвръщаемостта на инвестициите.

Чл. 11. УД във връзка с всички рискове на които е изложен Фонда предприема следните действия:

1. установява адекватно документирани организационни мерки, процеси и техники за измерване на рисковете, които гарантират, че рисковете, свързани с всяка позиция и нейното влияние върху общия рисков профил, са правилно измерени въз основа на точни и надеждни данни;

2. извършва при необходимост периодични тестове за преглед на валидността на мерките за измерване на риска, които включват прогнози и оценки, базирани на модел;

3. (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.) извършва периодични, но не по-малко от веднъж годишно, стрес тестове на ликвидността и сценарийни анализи, с цел подготовка за извършване на действия в случай на настъпване на рисковете, възникващи от потенциални промени в пазарните условия, които може да повлияят неблагоприятно на Фонда..

4. Управляващото Дружество изчислява общата рискова експозиция на Фонда най-малко един път дневно. В зависимост от инвестиционната стратегия стойността на общата рискова експозиция може да се изчислява по-често.

V. ПАЗАРЕН РИСК

Чл. 12. (Изм. с реш. на СД от **09.12.2022г.**) Управляващото Дружество, чрез отделите “Управление на риска”, измерва лихвения риск чрез изчисляването на дюрация. Дюрацията е основната мярка за чувствителността на дадена ценна книга към изменението на нивото на лихвените проценти. УД използва метода на модифицираната дюрация, за да измери лихвения риск, свързан с всяка ценна книга, базирана на лихвен процент като облигации, лихвени суапи, фючърси, базирани на лихвени проценти, и фючърси, базирани на облигации.

Чл. 13. (Изм. с реш. на СД от **09.12.2022г.**) Управляващото Дружество, чрез отдел “Управление на риска”, измерва валутния риск за всяка валута, различна от лев и евро. Валутният риск се измерва чрез използване на историческата волатилност на курса на съответната валута към лева или еврото спрямо нетната валутна експозиция.

Чл. 14. (1) (Изм. с реш. на СД от **09.12.2022г.**) Управляващото Дружество, чрез отдел “Управление на риска”, измерва ценовия риск, свързан с инвестиции в акции чрез един от приложимите за съответния пазар на ценни книжа количествени методи:

1. Историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение;

2. При невъзможност за прилагане на точка 1, УД използва стандартното отклонение на избрания индекс на регулирания пазар, на който се търгуват дадените акции като заместител при цялостния анализ на портфейлите.

(2) Показателите от предходната алинея се изчисляват веднъж в месеца.

Чл. 15.(1) Общият риск на портфейла се измерва чрез историческата волатилност на цената на дяловете, измерена чрез стандартно отклонение. По преценка на УД може да се използват и други общо приложими и доказани в практиката методи за измерване общия пазарен риск на портфейла.

(2) С цел редуциране на общия пазарен риск на портфейла, Управляващото Дружество непрекъснато следи за поддържането лихвен, валутен и ценови риск в граници, които неутрализират или свеждат до минимум възможността за реализиране на загуби от направените инвестиции.

Чл.16. (1) Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на пазарния риск.

(2) Дългосрочната стратегия за управление на пазарния риск включва изготвяне на стратегия на портфейлно управление и определяне на целеви тегла в портфейла, които да отговарят на инвестиционните цели и стратегията на управление на Фонда.

(3) Краткосрочната стратегия за управление на пазарния риск включва прилагането на набор от мерки за намаляването му, както следва:

1. Теглата (лимитите) на портфейла за дадена позиция се преразглеждат периодично от звеното за управление на риска.

2. С цел елиминиране или намаляване на пазарния риск, Управляващото Дружество анализира всяка една компания, която е в портфейла му, и при необходимост взема решение за промяната на теглото ѝ.

3. Управляващото Дружество се стреми да диверсифицира пазарния риск, като преразпределя позициите на портфейла в подходящите отрасли от икономиката.

Чл.17. Ръководителят на отдел „Управление на риска“ следи ежедневно ограниченията на инвестициите по групи финансови инструменти описани в правилата на Фонда, като по този начин осигурява спазването на определената рискова политика на ДФ.

VI. КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА

Чл.18. Кредитен риск е общо рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга или дял на колективна инвестиционна схема при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на ценни книжа, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и неочаквани събития в държавите, в които те извършват дейност.

Чл. 19. УД разглежда три основни вида кредитен риск:

1. Контрагентен риск е рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки.

2. Сетълмент риск е рискът, възникващ от възможността взаимните фондове да не получат насрещни парични средства или финансови инструменти от контрагент на датата на сетълмент, след като те са изпълнили задълженията по дадени сделки към този контрагент. УД измерва този риск чрез стойността на всички неприключили сделки с една насрещна страна като процент от стойността на управлявания портфейл. Не се включват сделките, сключени при условие на сетълмент DVP (доставка срещу плащане) и на пазари с функциониращ клирингов механизъм.

3. Инвестиционен кредитен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена дългова ценна книга поради кредитно събитие при емитента на този инструмент. Кредитно събитие включва обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, съществена промяна в капиталовата структура, намаляване на кредитния рейтинг и др. УД извършва качествен и количествен кредитен анализ на базата на:

- 3.1. Финансовите отчети на емитента;
- 3.2. Капиталовата структура на емитента;
- 3.3. Обезпечението на емисията в случаите, когато емисията е обезпечена;
- 3.4. Управлението и репутацията на емитента.

Чл. 20. Стратегиите за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна в краткосрочен и дългосрочен план включват:

1. Лимитите за сделки и нивата на риск, свързани с кредитния риск, се одобряват и преразглеждат от Съвета на директорите на УД по предложение на звеното за управление на риска.

2. Управляващото Дружество се стреми да редуцира кредитния риск чрез анализ на финансовото състояние на контрагентите на Договорния фонд и чрез мониторинг на цялостната им дейност и/или на конюктурата на пазара.

Чл. 21. (1) Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна.

(2) Краткосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

- текуща и последваща оценка на кредитния риск на дълговите финансови инструменти в портфейла на Фонда чрез качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на емитента, обезпечението на емисията, управлението и репутацията на емитента или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг за целите на оценката.
- текуща и последваща оценка на кредитния риск на насрещната страна по извънборсови сделки посредством качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на контрагентите по извънборсови сделки, предоставеното обезпечение (в случай на наличие на такова),

управлението и репутацията на съответния контрагент или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг;

- проследяване стойността и честотата на неприключилите сделки с даден контрагент;
- ежедневен контрол за спазването на законовите и приетите вътрешни лимити за концентрация към кредитен риск;
- постоянно наблюдение на развитието и взаимовръзките между пазарите и икономиката, което улеснява идентифицирането на потенциални рискове от концентрации на кредитен риск (както на ниво група, така и на самостоятелна основа) и факторите, които ги предизвикват.

(3) Дългосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

- изграждане на адекватни системи за управление на информацията, които да позволяват идентифициране на концентрации на кредитен риск и риск на насрещната страна;
- определяне на вътрешни лимити за концентрация на кредитен риск, в съответствие с инвестиционните цели и политика на Фонда, при необходимост и по преценка на отдел „Управление на риска“ и отдел „Управление на портфейли“;
- реструктуриране на портфейла на Фонда в случаите на установен риск от влошаване платежоспособността на даден емитент или контрагент или група емитенти или контрагенти, установена прекомерна концентрация на кредитен риск и др. Портфейлът на Фонда се реструктурира по предложение на отдел „Управление на риска“, съгласувано с отдел „Управление на портфейли“.

чл.21а (Нов с реш. на СД от 09.12.2022г. (1) Рисковата експозиция на фонда към насрещна страна в резултат на сделки с извънборсово търгувани деривативни инструменти и техники за ефективно управление на портфейл се включва при изчисляването на праговете по чл. 45 и 46 ЗДКИСДПКИ.

(2) Всички активи, получени от фонда в резултат на използване на техники за ефективно управление на портфейла, се разглеждат като обезпечение и отговарят на критериите по ал. 3.

- (3) В случаите, когато за фонда се извършват сделки с извънборсови финансови деривати и се използват техники за ефективно управление на портфейла, всяко обезпечение, използвано за намаляване на рисковата експозиция към насрещната страна, по всяко време отговаря на следните критерии, както са определени в Насоките за компетентните органи и дружествата, управляващи ПКИПЦК:

1. ликвидност - всяко обезпечение, което не е получено в парични средства, следва да има висока ликвидност и да се търгува на регулиран пазар или в многостранна система за търговия с прозрачно определяне

на цените, така че да може да бъде продадено бързо на цена, близка до стойността преди продажбата; полученото обезпечение следва да отговаря на изискванията на чл. 49 ЗДКИСДПКИ;

2. оценяване - полученото обезпечение следва да бъде оценявано най-малко един път на ден и активи, показващи голяма изменчивост на цената, не следва да се приемат като обезпечение, освен ако не са предвидени достатъчно консервативни равнища на евентуални загуби;

3. качество на емитента - полученото обезпечение следва да е с високо качество;

4. корелация - обезпечението, получено от колективната инвестиционна схема, следва да бъде издадено от субект, който е независим от контрагента и от който се очаква да не прояви силна зависимост от резултатите от дейността на контрагента“;

5. диверсификация на обезпечението - обезпечението следва да бъде диверсифицирано по отношение на държави, пазари и емитенти, като рискът за даден емитент не надхвърля 20 % от нетната стойност на активите на колективната инвестиционна схема;

6. рисковете, свързани с управлението на обезпечението - тези рискове следва да са идентифицирани, управлявани и смекчени посредством процеса за управление на риска;

7. при прехвърляне на дял полученото обезпечение се държи от депозитаря на фонда;

8. фонда може да пристъпи към изпълнение върху полученото обезпечение по всяко време без позоваване на насрещната страна или одобрение от нея;

9. непаричното обезпечение не може да се продава, реинвестира или залага;

10. паричното обезпечение може само да бъде:

а) вложено на депозит в лице по чл. 38, ал. 1, т. 6 ЗДКИСДПКИ;

б) инвестирано във висококачествени държавни ценни книжа;

в) използвано за целите на обратни репо сделки, при условие че сделките са с кредитни институции, които са обект на пруденциален надзор, и че ПКИПЦК може по всяко време да получи обратно пълната парична сума заедно с дължимите лихви;

г) инвестирано в краткосрочни фондове на паричния пазар.

(4) Паричното обезпечение по ал. 3, т. 10 се инвестира, като се спазват принципите за диверсификация, приложими към непаричното обезпечение.

(5) Фонда може да надвиши ограничението по ал. 3, т. 5, ако обезпечението е в различни прехвърлими ценни книжа и инструменти на паричния пазар, издадени от някое от лицата по чл. 38, ал. 1, т. 9,

буква "а" ЗДКИСДПКИ при спазване на изискванията по чл. 47, ал. 4 ЗДКИСДПКИ.

(6) В случаите по ал. 5 фонда определя държавите членки, регионалните или местните органи или публичните международни организации, емитиращи или гарантиращи ценни книжа, които те могат да приемат като обезпечение, което може да надхвърля 20 на сто от нетната стойност на активите ѝ, като оповестява това обстоятелство в своя проспект.

(7) Управляващото дружество за всяка колективна инвестиционна схема, която получава обезпечение за не по-малко от 30 на сто от своите активи, разработва и прилага политика, която да гарантира извършване на стрес-тестовите при нормални и при извънредни условия на ликвидност, така че да се даде възможност на колективната инвестиционна схема да оцени ликвидния риск, свързан с обезпечението.

(8) Политиката за стрес-тестовите на ликвидността по ал. 7 съдържа най-малко следните елементи:

1. разработване на анализ на сценарий за стрес-тест, включително калибриране, сертифициране и анализ на чувствителността;
2. емпиричен подход към оценката на въздействието, включително бектестове на оценките на ликвидния риск;
3. честота на отчитане и праг (прагове) на допустимост на ограничението/загубата;
4. мерки за намаляване на загубата, включително политика за предвиждане на евентуални загуби и защита против риска от несъответствие.

(9) Управляващото дружество за всяка колективна инвестиционна схема въвежда ясна политика за предвиждане на евентуални загуби, съобразена с всеки вид активи, получени като обезпечение. При разработване на политиката за предвиждане на евентуални загуби се взимат предвид:

1. характеристиките на активите, като кредитно състояние или изменчивост на цените;
2. резултатите от стрес-тестовите.

(10) Политиката по ал. 9 се оформя в самостоятелен документ и обосновава всяко решение за предвиждане на конкретна евентуална загуба или за непредвиждане на такава по отношение на даден вид активи.

(11) Управляващото дружество за всяка колективна инвестиционна схема въвежда политика за обезпечение и политика за реинвестиране на парично обезпечение.

VII. ОПЕРАТИВЕН РИСК

Чл. 22. (1) Оперативните рискове могат да бъдат:

а. Вътрешни – свързани с организацията на работата на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

б. Външни – свързани с макроикономически, политически и други фактори, които оказват и/или могат да окажат влияние върху дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

2) Вътрешните оперативни рискове се състоят без да се ограничават до:

а. Рискове, свързани с персонал;

б. Технологичен риск.

(3) Външните оперативни рискове се състоят (без да се ограничават) до:

а. Риск на обкръжаващата среда;

б. Риск от физическо вмешателство;

Чл. 23. (1) Оценката на оперативните рискове, свързани с дейността на Фонда, се извършва от Звеното по управление на риска.

(2) Служителите, работещи в Управляващото Дружество, оказват пълно съдействие на Звеното по управление на риска.

(3) Рисковете, свързани с дейността на Фонда, се оценяват с една от следните оценки:

1. нисък – когато всички рискове са покрити с адекватни контролни процедури с висока ефективност и липсват или са налице незначителни отклонения;

2. среден – когато всички рискове са покрити в известна степен с контролни процедури с недостатъчна ефективност;

3. висок – когато не всички рискове са покрити с контролни процедури и/или процедурите на предварителния контрол липсват или не действат ефективно, в резултат на което е нарушено спазването на принципите за добро управление и прозрачност.

Чл. 24. (1) Рискове, свързани с персонала, са рисковете от загуби, свързани с възможността от грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация, неблагоприятни изменения в трудовото законодателство.

(2) Методи за управление на рисковете, свързани с персонала:

- Ясно дефиниране на вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите;
- Ясно дефинирани вътрешни правила за достъп до информационните системи и бази данни на Управляващото Дружество;
- Регулярни обучения на персонала по теми, свързани с:
  - финансова теория и практика;
  - управление на риска;
  - нормативната база, имаща отношение към дейността на Фонда;

- информационни технологии и сигурност;
- други.

- Регулярни срещи между отделните звена на Управляващото Дружество за обмяна на опит, впечатления и препоръки, по отношение на източниците на риск и търсене на решения за управлението и минимизирането им;
- Ежегодни събеседвания и оценка на персонала;
- Поддържане на отворени, открити комуникации между различните звена в Управляващото Дружество.

Чл. 25. (1) Технологичен риск е рискът, свързан със загуби, обусловени от несъвършенството на използваните технологии - неадекватност на провежданите операции, липса на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни.

(2) Методи за управлението на технологичните рискове:

- архивиране на информационната система на Фонда;
- Процедура за възстановяване на работоспособността на информационната система на Фонда;
- Организация и управление на достъпа на потребителите до информационната система на Фонда;
- Дефиниране на различни класове информация, съхранявана в УД
- Дефиниране на нива на достъп на служителите на Управляващото Дружество според длъжностната им характеристика.

Чл. 26. (1) Риск на обкръжаващата среда е рискът, свързан с възможните загуби, свързани с изменения в средата от нефинансов характер, в която оперира Фондът - изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система.

2) Методи за управление на рисковете, свързани с обкръжаващата среда:

- Поддържане на актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на Фонда;
- Използване на външни консултанти и юридически кантори в случай на необходимост за привеждане на дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда в съответствие с нормативните изисквания и промените в тях;
- Вземане на активно участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

Чл. 27. (1) Риск от физическо вмешателство – това са рисковете, асоциирани със загуби, в следствие на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Фонда – грабеж, терористичен акт, непозволено проникване в информационната система на Фонда или Управляващото Дружество.

(2) Методи за управление на риска от физическо вмешателство:

- Сключване на договор с охранителна фирма за осъществяване на 24-часово наблюдение и контрол на помещенията, в които се намират

технологичните средства и архивите на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;

- Профилактика на регулярна база на въведените системи за наблюдение и контрол;
- Разработване на процедура за евакуация на служителите в случаите на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;
- Процедура за докладване на инциденти.

Чл. 28. (1) Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на операционния риск, свързан с осъществяването на дейността на Фонда.

(2) Дългосрочната стратегия включва изготвянето и прилагането на правила за организация на дейността на Фонда и идентифицирането на основните видове операционни рискове, съгласно инвестиционните цели и политика на Фонда.

(3) Краткосрочната стратегия за управление на операционните включва прилагането на набор от мерки за намаляване на операционния риск, както следва:

1. Стратегия за управление на рисковете, свързани с персонала:

- Изготвяне на ясно дефинирани вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите;
- Изготвяне на ясно дефинирани вътрешни правила за достъп до информационните системи и бази данни на Управляващото Дружество;
- Провеждане на регулярни обучения на персонала по теми, свързани с:
  - финансова теория и практика;
  - управление на риска;
  - нормативната база имаща отношение към дейността на Фонда;
  - информационни технологии и сигурност;
  - други.
- Провеждане на регулярни срещи между отделните звена на Управляващото Дружество за обмяна на опит, впечатления и препоръки, по отношение на източниците на риск и търсене на решения за управлението и минимизирането им;
- Провеждане на ежегодни събеседвания и оценка на персонала;

2. Стратегия за управление на технологичните рискове:

- Архивиране на информационната система на Фонда;
- Изготвяне на процедура за възстановяване на работоспособността на информационната система на Фонда;
- Организиране и управление на достъпа на потребителите до информационната система на Фонда;
  - Дефиниране на различни класове информация съхранявана в УД
  - Дефиниране на нива на достъп на служителите на Управляващото Дружество според длъжностната им характеристика.

3. Стратегия за управление на рисковете, свързани с обкръжаващата среда:
- Осигуряване на достъп до актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на Фонда– Сиела, Апис и др.;
  - Използване на външни консултанти и юридическа кантора за привеждане на дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда в съответствие с нормативните изисквания при промени в тях;
  - Вземане на активно участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;
4. Стратегия за управление риска от физическо вмешателство:
- Сключване на договор с охранителна фирма за осъществяване на 24-часово наблюдение и контрол на помещенията, в които се намират технологичните средства и архивите на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;
  - Осъществяване на профилактика на регулярна база на въведените системи за наблюдение и контрол;
  - Разработване на процедура за евакуация на служителите в случаите на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;
  - Изготвяне на процедура за докладване на инциденти.

VIII. ЛИКВИДЕН РИСК

Чл.29. (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.)Управлението на ликвидността на Фонда се осъществява от управляващото дружество, чиято основна задача е да определи адекватни измерители и модели за управление на ликвидния риск, да формира дългосрочна и краткосрочна стратегия като приема и прилага правила за поддържане и управление на ликвидността и Политика за провеждане на стрес- тестове на ликвидността по чл.45б от Наредба №44.

- (1) Принципите за поддържане и управление на ликвидността на Фонда са:
- спазване на нормативните изисквания;
  - поддържане на такава структура на активите и пасивите, която позволява да се изпълняват във всеки момент задълженията по обратно изкупуване на дяловете на Фонда;
  - създаване на вътрешна организация, която поддържа непрекъснат процес на управление на ликвидността чрез осъществяване на предварителен, текущ и последващ мониторинг върху действията на управление и разпореждане с ликвидните средства на фонда;
  - текуща оценка на ликвидността и парични потоци;
  - идентифициране и измерване на ликвидния риск;

- предприемане на необходимите мерки за избягване или предотвратяване на ликвидни кризи;
- създаване на необходимата отчетност;
- планиране на извънредните обстоятелства, които могат да възникнат, както в резултат от дейността на Фонда, така и от външни фактори.

(2) Управляващото дружество е длъжно постоянно да следи за ликвидността на Фонда.

(3) Управляващото дружество спазва нормативните изисквания за ликвидност на фонда и когато установи, че те са застрашени от неизпълнение, незабавно предприема мерки за поддържане на съответствието.

(4) Задължение на управляващото дружество е да определи адекватни измерители и модели за управление на ликвидността, да формира дългосрочна и краткосрочна стратегия като прилага настоящите ефективни правила и процедури за изпълнението им.

(5) Управляващото дружество е длъжно да спазва изискванията за структурата на активите и пасивите, определена в Правилата на Фонда и приложимото за дейността му законодателство, така че безпрепятствено да бъде осъществявана дейността по управление на Фонда, като своевременно бъдат погасявани неговите задължения на разумна цена, без да се налага прибързана продажба на доходоносни активи.

(6) Управляващото дружество не излага Фонда на прекомерни пазарни и кредитни рискове, както и на рискове, които не съответстват на рисковия му профил.

Чл. 30. (1) Управляващото дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на ликвидния риск.

(2) Краткосрочната стратегия се формира от управляващото дружество при наблюдение на относително кратки /до една година/ времеви исторически периоди и нива на ликвидност на микрониво.

(3) Краткосрочната стратегия за измерване и управление на ликвидният риск се формира от управляващото дружество при наблюдение на следните нива на ликвидност:

- пазарна ликвидност, произтичаща от пазарите, на които се инвестира;
- ликвиден риск, произтичащ от рисковия профил на Фонда и интензивността на търговията.

(4) (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.) Управляващото дружество използва следните ценови и количествени измерители:

пазарна ликвидност – търгувани обеми за различни периоди, спред между поръчки купува и продава на закупуваните активи, съотнасяне на закупуваното количество спрямо целия размер на емисията и спрямо НСА на фонда. Пазарната ликвидност се измерва по следния начин – всяка новозакупувана позиция в портфейла на фонда се съотнася към среднодневния изтъргуван обем, както и среднодневния изтъргуван обем при намалена дълбочина на

пазара за различни периоди – 5 дни, 3 месеца, 6 месеца и 1 година. Дългосрочната стратегия се формира от Управляващото Дружество при наблюдение на относително дългосрочни времеви периоди /над 1 година/ и нива на ликвидност на макрониво на пазарите, на които се инвестира.

(5) Дългосрочната стратегия за измерване и управление на ликвидният риск се формира от Управляващото Дружество при наблюдение на следните нива на ликвидност:

- монетарна/макроикономическа/ ликвидност за икономиката, в която се инвестира;

(6) Използват се следните ценови и количествени измерители, отнасящи се до макросредата, в която функционира Фондът, по данни на Централната банка:

- монетарна/макроикономическа/ ликвидност:
  - основен лихвен %;
  - лихвен % по новоотпуснатите кредити;
  - лихвен % по депозитите с договорен матуритет;
  - равнище на лошите и реструктурираните кредити;
  - % на частния и публичния дълг от БВП.

(7)(Отм. с реш. на СД от 09.12.2022г.).

30a.(Нов с реш. на СД от 09.12.2022г.) Стрес тестове на ликвидността =

(1) Управляващото дружество извършва стрес тест на ликвидността най-малко веднъж годишно. Стрес тест на ликвидността е инструмент за управление на ликвидния риск, чрез който се симулират нормални и стресови условия, за да се оцени тяхното потенциално въздействие върху активите и пасивите на ДФ, както и необходимите последващи действия.

(2) Стрес тестовете на ликвидността се извършват в съответствие с одобрени от УД политика и методология, с които се дефинират:

- а) рисковите фактори, които могат да окажат влияние върху ликвидността на колективната инвестиционна схема;
- б) модели на стрес тестовете на ликвидността, които да се използват, включително видовете сценарии, свързани с активите и пасивите на фонда и степента на тяхната тежест;
- в) различните резултати и показатели, които трябва да бъдат наблюдавани въз основа на резултатите от стрес теста на ликвидността, включително обстоятелства, които изискват интензивни мерки;
- г) докладването на резултатите от стрес теста на ликвидността, резултатите и показателите по отношение на управлението;
- д) начина, по който резултатите от стрес теста на ликвидността се използват от управляващото дружество;
- е) методите за ликвидиране на активи, включително ограниченията и използваните допускания.

(3) За извършените стрес тестовете на ликвидността се изготвя доклад, съдържащ заключения относно съответствието на ликвидността на фонда с приложимите правила и условията за обратно изкупуване, управлението на ликвидността на фонда в най-добър интерес на инвеститорите, идентифициране на потенциални слабости в ликвидността на инвестиционната стратегия и планирането на действия при извънредни ситуации.

(4) В зависимост от резултата от стрес тестването и определеното въздействие върху ликвидността на фонда, УД извършва оценка относно необходимостта от засилено наблюдение на фонда, съответно планиране на действия при кризи и извънредни ситуации.

IX. РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ

Чл. 31. (1) Фондът не може да инвестира повече от 5 на сто от активите на Фонда в ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице.

(2) Фондът не може да инвестира повече от 20 на сто от активите на Фонда във влогове в една банка.

(3) Рисковата експозиция на Фонда към насрещната страна по сделка с деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, не може да надхвърля 10 на сто от активите, когато насрещната страна е кредитна институция по чл.38, ал.1, т.6 от ЗДКИСДПКИ, а в останалите случаи - 5 на сто от активите.

(4) Фондът може да инвестира до 10 на сто от активите си в прехвърляеми ценни книжа или в инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, само при условие че общата стойност на инвестициите в лицата, във всяко от които тя инвестира повече от 5 на сто от своите активи, не надвишава 40 на сто от активите на Фонда. Ограничението по изречение първо не се прилага относно влоговете в кредитни институции, върху които се осъществява пруденциален надзор, както и към сделките с извънборсово търгувани деривативни финансови инструменти с тези институции.

(5) (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.) Независимо от ограниченията по ал. 1 – 3, Фондът не може да комбинира инвестициите в прехвърляеми ценни книжа или инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, влоговете при това лице, както и експозицията към същото лице, възникнала в резултат на сделки с извънборсово търгувани деривативни финансови инструменти, когато в резултат на това комбиниране общата стойност на тези инвестиции ще надвиши 20 на сто от активите ѝ.

(6) Фондът може да инвестира до 35 на сто от активите си в прехвърляеми ценни книжа и инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, ако ценните книжа и инструментите на паричния пазар са издадени или гарантирани от Република България, от друга държава членка, от техни регионални или местни

органи, от трета държава или от публична международна организация, в която членува поне една държава членка.

(7)(нова с реш. на СД от 09.12.2022г.)Фонда може да инвестира до 25 на сто от активите си в покрити облигации. Общата стойност на инвестициите по изречение първо, надхвърлящи ограничението по ал. 1 за експозиции към един емитент, не може да надхвърля 80 на сто от активите на Фонда.

(8) (предишна ал.7,Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.) Прехвърляемите ценни книжа и инструментите на паричния пазар по ал. 6 и 7 не се вземат предвид за целите на ограничението по ал. 4.

(9) (предишна ал.8, изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.) Инвестиционните ограничения по ал. 1 – 7 не могат да бъдат комбинирани, когато в резултат на това комбиниране общата стойност на инвестициите на колективната инвестиционна схема в прехвърляеми ценни книжа или инструменти на паричния пазар, издадени от едно лице, влоговете при това лице, както и експозицията към същото лице, възникнала в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти съгласно ал. 1 – 7, ще надвиши 35 на сто от активите й.

(10)(предишна ал.9, от. С реш. на СД от 09.12.2022г.).

(11) (Нова, добавена с решение на СД от 16.05.2018г., предишна ал. 10,)Дружествата, включени към една група за целите на съставяне на консолидиран финансов отчет съгласно признатите счетоводни стандарти, се разглеждат като едно лице при прилагане на ограниченията по ал. 1 – 9.

(12)(предишна ал.11) Общата стойност на инвестициите в ценни книжа или инструменти на паричния пазар, емитирани от една група, не може да надхвърля 20 на сто от стойността на активите на Фонда.

(13)(предишна ал.12)Договорният фонд не може да придобива повече от:

1. десет на сто от акциите без право на глас, издадени от едно лице;
2. десет на сто от облигациите или други дългови ценни книжа, издадени от едно лице;
3. двадесет и пет на сто от дяловете на една и съща колективна инвестиционна схема или друго предприятие за колективно инвестиране, което отговаря на изискванията на чл. 4, ал. 1 от ЗДКИСДПКИ;
4. десет на сто от инструментите на паричния пазар, издадени от едно лице.

(14)(предишна ал.13) При сключване на репо сделки, рисковата експозиция на Фонда към всяка отделна насрещна страна не може да надхвърля 10 на сто от активите му, когато насрещната страна е банка по чл. 38, ал. 1, т. 6 ЗДКИСДПКИ и 5 на сто от активите в останалите случаи.

(15) (предишна ал.14)Изм. с решение на СД от 16.05.2018г., 08.06.2018г. и 09.12.2022г.) Ограниченията по този член не се прилагат, когато Фонда упражнява права на записване, произтичащи от прехвърляеми ценни книжа и инструменти на паричния пазар, които са част от неговите активи.

(16)(предишна ал.15) При нарушение на инвестиционните ограничения по този член по причини извън контрола на Фонда или в резултат на упражняване права на записване Управляващото Дружество приоритетно, но не по-късно от шест месеца от възникване на нарушението, чрез сделки за продажба привежда активите си в съответствие с инвестиционните ограничения, като отчита интересите на притежателите на дялове.

(17)(предишна ал.16) В случаите по ал. 16 Управляващото Дружество е длъжно в 7-дневен срок от извършване на нарушението да уведоми Комисия за финансов надзор, като предостави информация за причините за възникването му и за предприетите мерки за отстраняването му.

(18)(предишна ал.17) С цел редуциране на риска от концентрация, краткосрочната стратегия на Управляващото Дружество се осъществява чрез осигуряване на правила, механизми и техническа обезпеченост за предварителен контрол на сключваните сделки, като Управляващото Дружество задължително предварително преценява как ще се отрази промяната на дадена инвестиция върху структурата на целия портфейл.

(19) (предишна ал.18) Дългосрочната стратегия по управлението на риска от концентрация е свързана с изграждането на системи за:

- мониторинг на пазарите, в които Фондът инвестира;
- прогнозни оценки и анализи на финансовите показатели на компаниите;
- мониторинг на сливания, вливания, поглъщания и промяна на собственост върху ценни книжа, което би довело до промени в структурата на икономическите групи.

(20) (предишна ал.19) Управляващото Дружество създава и поддържа системи за наблюдение и контрол на големите експозиции, свързани с поемане на емисии в периода между датата на първоначалния ангажимент и работен ден първи, отчитайки рисковете, свързани с конкретния пазар.

(21) (предишна ал.20) С цел редуциране на риска от концентрация, Управляващото Дружество ежедневно следи за спазването на посочените в този раздел инвестиционни ограничения относно портфейла на Договорния фонд.

(22) (предишна ал.21) Управителният орган на Управляващото Дружество установява вътрешно рискови ограничителни прагове, които са на ниво 99% от ограниченията описани по-горе.

Х. ИЗМЕРВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ И РЕДУЦИРАНЕ НА ПОЗИЦИОННИЯ РИСК

Чл. 32. Позиционният риск се състои от два компонента:

1. специфичен риск – е рискът от промяна в цената на даден инструмент в резултат на фактори, свързани с емитента или, в случай на деривативен инструмент, свързани с емитента на базовия инструмент;

2. Общ риск – е рискът от промяната в цената на дадения инструмент поради промяна в общите пазарни равнища на лихвените проценти, когато се отнася до търгувани дългови инструменти или деривативни дългови инструменти или промяната в цената на дадения инструмент поради промени на пазара на акции, несвързани с конкретни характеристики на отделните ценни книжа, когато се отнася до акции или деривативни инструменти върху акции.

Чл. 33. Краткосрочната и дългосрочна стратегия на Управляващото Дружество по управление на позиционния риск включва определяне на ефективна структура от ценни книжа чрез диверсификация на портфейла от ценни книжа, гарантиращи минимизиране на потенциалните загуби от негативното движение на цените на отделните ценни книжа в портфейла на Договорния фонд.

Чл.34. Основните механизми за редуциране на позиционния риск са диверсификацията на портфейла на Договорния фонд, хеджиране на общия риск с помощта на деривативни инструменти, а специфичния риск с помощта на кредитни деривативи.

XI. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В ДЕРИВАТИВНИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Чл. 35. Управляващото дружество сключва сделки с деривативни инструменти с цел хеджиране на други финансови инструменти и/или с оглед постигане инвестиционните цели на Фонда, съгласно инвестиционната политика на Договорния фонд.

Чл. 36. Управляващото Дружество сключва от името на Фонда (като купувач или продавач) само дериватни договори, които отговарят на следните критерии:

1. инвестиционният инструмент, на който е базиран договорът, е инструмент, в който може да бъде инвестиран капиталът на Договорния фонд, в съответствие с инвестиционната политика;
2. неговата ежедневна цена може да бъде измерена по надежден и проверим начин;
3. позицията може да бъде затворена или прекратена по всяко време на пазарна цена, по инициатива на Управляващото Дружество;
4. в случай на извънборсови сделки, другата страна по тях е поднадзорно лице на Комисия за финансов надзор или на аналогична надзорна институция.

Чл. 37. (Изм. с решение на СД от 16.05.2023 г.) Ефективността на хеджиращите сделки се измерва като степента, в която изменението на справедливата стойност на хеджиращата позиция в деривативен инструмент неутрализира изменението в справедливата стойност на базовия финансов инструмент.

Чл.38. (Изм. с решение на СД от 16.05.2018г.) Деривативните финансови инструменти, в които Управляващото Дружество инвестира за сметка на Договорния фонд са:

1. лихвени фючърси и фючърси върху лихвени индекси – лихвен риск и базисен риск; до 25% от активите на фонда;
2. фючърси върху дългови ценни книжа – лихвен риск - до 25% от активите на фонда;
3. фючърси върху акции – ценови риск- до 25% от активите на фонда;
4. валутни фючърси – валутен риск- до 25% от активите на фонда;
5. договори за форуърдни курсове – валутен риск и риск на насрещната страна- до 25% от активите на фонда;
6. форуърдни ангажименти за покупка или продажба на дългови инструменти – лихвен риск и риск на насрещната страна- до 25% от активите на фонда;
7. опции върху лихвени проценти – лихвен риск и базисен риск- до 25% от активите на фонда;
8. опции върху дългови инструменти – лихвен риск и базисен риск- до 25% от активите на фонда;
9. опции върху акции – ценови риск и базисен риск- до 25% от активите на фонда;
10. опции върху финансови фючърси – лихвен риск и базисен риск- до 25% от активите на фонда;
11. опции върху суапове – базисен риск, риск на насрещната страна, валутен/лихвен риск- до 25% от активите на фонда;
12. опции върху валутни курсове – базисен риск, валутен риск- до 25% от активите на фонда;
13. варианти върху дългови инструменти – лихвен риск и риск на насрещната страна- до 25% от активите на фонда;
14. варианти върху акции – ценови риск и риск на насрещната страна- до 25% от активите на фонда;
15. суапове – валутен/лихвен риск и риск на насрещната страна- до 25% от активите на фонда.

Чл. 39. (1) Основните рискове по посочените в чл. 38 деривативни финансови инструменти са свързани с рисковете характерни за базовите инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните рискове, характерни за посочените деривативни инструменти, са следните:

1. пазарен риск – рискът от промяна в стойността на деривативните инструменти в резултат на промяна в лихвените проценти, цените на ценните книги, стойностите на индексите или валутните курсове, служещи като базови инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните видове пазарен риск, характерни за посочените деривативни финансови инструменти са ценовият, лихвеният и валутният. Пазарният риск на хеджиращите инструменти се разглежда в съвкупност с риска на хеджираната позиция в

портфейла. Определянето на пазарния риск на хеджиращите инструменти се прави във връзка със структурирането на хеджиращите сделки и поддържане на ефективен хедж;

2. Кредитен риск на насрещната страна – Рискът от загуби, който възниква поради невъзможност на длъжника да изпълни задълженията си по сключения договор. Този риск е значително по-висок при извънборсовите деривати (OTC Derivatives), тъй като сетълмента по сделката се урежда директно с насрещната страна. Значително по-нисък е кредитният риск при борсовите контракти, тъй като клиринговата къща играе ролята на насрещна страна по сделката, а контрагентите са задължени да поддържат минимално-изискуеми средства по маржин сметка в клиринговата къща, гарантиращи извършването на дължимото плащане;

3. Сетълмент риск – кредитният риск, който носят контрагентите по сделката през периода на сетълмента. Този риск е значително по-висок при търговията с инструменти на извънборсовите пазари. С цел намаляване му, страните по сделката могат да сключат двустранно споразумение за нетиране, което позволява нетиране на плащанията, без да се извършва реална покупко-продажба на базовите инструменти;

4. Ликвиден риск - риск от загуби, поради невъзможност договорния фонд да заеме или да прекрати дадена позиция в случай на неблагоприятни и неочаквани пазарни изменения, без това да окаже съществено негативно влияние върху стойността на деривативния инструмент. Деривативните договори, сключени на извънборсов пазар (OTC пазар) са значително по-нисколиквидни от борсовите деривативни инструменти;

5. Базисен риск при фючърсни договори – вероятност за разширяване на спреда между пазарната и фючърсната цена на базовия инструмент, която възниква в случаите, когато характеристиките на хеджиращия инструмент се различават от тези на позицията, която се хеджира;

6. Риск на лостовия ефект (ливъридж) – Възможността за ливъридж или финансиране на определен процент от инвестицията със заемни средства, поражда риск от загуба на сума, надхвърляща инвестицията в съответния деривативен инструмент.

(2) Общата рискова експозиция, възникваща в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти следва да не надвишава нетната стойност на активите на Фонда.

(3) Общата рискова експозиция за основните видове деривативни финансови инструменти се определя въз основа на пазарната и справедлива цена на деривативните инструменти, отчитайки текущата стойност на базовите активи, показателите за бъдещи пазарни изменения и времето, необходимо за ликвидиране на позициите;

(4) Управляващото Дружество прилага метода на поетите задължения последователно към всички позиции в деривативни финансови инструменти,

включително и за вградените деривативни инструменти, независимо дали те се използват като част от общата инвестиционна политика на Фонда за целите на намаляване на риска или за целите на ефективното управление на портфейла.

(5) При прилагането на метода на поетите задължения стойността на всяка позиция в деривативен финансов инструмент се приравнява на пазарната стойност на еквивалентна позиция в базовия актив на този деривативен инструмент. Изчисленията за съответните деривативни инструменти се извършват по следния начин:

1. Фючърси:

а) фючърси върху лихвени индекси – брой на контрактите * номинал * нивото на индекса;

б) фючърси върху облигации - пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите * номинал * пазарна цена на “cheapest-to-deliver” облигация, претеглена с фактора на конверсия;

в) лихвени фючърси - брой контракти * номинал;

г) валутни фючърси – брой контракти * номинал;

д) фючърси върху акции – брой контракти * множител * пазарна цена на базовата акция.

2. Договори за форуърдни курсове – главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор.

3. Форуърдни ангажименти за покупка или продажба на дългови инструменти - главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор.

4. Опции:

а) Опции върху акции – пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. - брой контракти (договори) * брой акции * цена на акция * делта;

б) Опции върху дългови инструменти - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. – главница * цена на облигацията * делта;

в) опции върху лихвени проценти - главница * делта;

г) валутни опции – главница в съответната валута * делта.

д) опции върху индекси – пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. брой контракти * мултипликатор на контракта * нивото на индекса * делта

е) опции върху фючърси – пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. брой контракти * мултипликатор на контракта * цената на базовия актив * делта

5. Варанти:

а) варианти върху акции - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на варианта, т.е. - брой контракти (договори)*, брой акции * цена на акция * делта;

б) варианти върху дългови инструменти - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на варианта, т.е. – главница * цена на облигацията * делта.

6. Лихвен суап – номинал на договора (фиксираната страна);

7. CDS:

- а) при продажба на протекция – пазарна стойност на базовия актив;
- б) при покупка на протекция – 1) сумата на премиите, които следва да бъдат изплатени за времето на договора или 2) пазарната стойност на базовия актив;
- (6) Глобалната рискова експозиция на Договорния фонд може да бъде редуцирана, ако са налице нетиражи или хеджиращи позиции, отговарящи на критериите за такива.
- (7) Нетирание може да се извърши между: деривативни финансови инструменти; позиции в ценни книжа (акции, облигации и др.) и деривативни финансови инструменти с базов актив съответните ценни книжа; дълга и къса позиция в деривативни финансови инструменти, конструирани върху един и същ базов инструмент, независимо от датата на техния падеж.
- (8) Позициите в деривативни финансови инструменти, сключени единствено с цел хеджиране на други активи в портфейла на Договорния фонд, могат да бъдат нетирани със съответните им базови инструменти в портфейла, при условие че при тяхното закупуване се наблюдава неоспорим ефект на намаляване на портфейлния риск на Договорния фонд.
- (9) За да се възползва от възможността за намаляване на глобалната си рискова експозиция, Договорният фонд следва да докаже, че цената на хеджирания и хеджиращия инструмент винаги се движат в противоположна посока и демонстрират силна отрицателна корелация, независимо от пазарните условия.
- (10) Ако използването на деривативни финансови инструменти не създава допълнителен риск Фонда, базовата експозиция не се включва в изчисляването на задължението.
- (11) При използване на метода на поетите задължения споразуменията за временно заемане на средства, сключени от името на Фонда, съгласно чл. 27 ЗДКИСДПКИ не се включват при изчисляването на общата рискова експозиция.
- (12)(Изм. с реш. на СД от 09.12.2022 г.) Методи за оценка на рисковете, свързани с инвестиции в деривативни финансови инструменти:
1. Пазарен риск – лихвеният, валутният и ценовият риск на базовите инструменти се измерват въз основа на количествените методи, описани по-горе.. За оценка чувствителността на цената на опциите и вариантите към различните рискови фактори, определящи цената им, се използват следните измерители:
    - а) Делта – изменението стойността на опцията/варанта в резултат на промяната в цената на базовия актив.
    - б) Тита – изменението в стойността на опцията с приближаване на датата на падежа, при константни други фактори;
    - в) Вега – изменението в стойността на опцията спрямо промяната на волатилността.
  2. Базисен риск – експозицията към базисен риск се измерва чрез разликата между текущата стойност на базовия актив и договорената му фючърсна цена.

3. Кредитен риск на насрещната страна – измерва се чрез пазарната стойност на вземането от съответния контрагент.
4. Сетълмент риск – измерва се чрез пазарната стойност, предмет на сетълмент по сделката.
5. Риск на лостовия ефект – измерва се с пазарната стойност на % ливъридж, договорен по сделката.
6. Ликвиден риск – измерва се чрез следната методика:
Max loss = W*S*1/2, където
W е пазарната стойност на деривативния инструмент,
S е спредът между цена продава и купува, разделен на средната цена

$$S = \frac{[P(ask) - P(bid)]}{P(mid)}$$

(13) При инвестиране в деривативни инструменти, Управляващото дружество спазва ограничението общата нетна експозиция към базовия актив да не надхвърля инвестиционните ограничения, описани в Глава Девета, („Риск от концентрация“).

(14) Ако Фонда прилага техники и инструменти за ефективно управление на портфейла по чл. 42 ЗДКИСДПКИ, включително споразумения за обратно изкупуване, с цел създаване на допълнителен левъридж или излагане на пазарен риск, при изчисляване на общата рискова експозиция на Фонда Управляващото дружество взема предвид и тези сделки.

Чл. 40. Основният механизъм за редуциране на риска, свързан с инвестициите в деривативни инструменти е диверсификацията на портфейла на Договорния фонд и определяне на индивидуални лимити по видове деривативни инструменти.

Чл. 41. (1) Управляващото Дружество води и съхранява отчетна информация по видове хеджиращи сделки.

(2) При управление на активите на Договорния фонд Управляващото Дружество се съобразява с изискването, че стойността на базовия актив на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, който Фонда, притежава в портфейла си, единствено с цел постигане на ефективност на хеджиращата сделка.

(3) Количествените ограничения за инвестиране в деривативни финансови инструменти, базирани върху активи, в които Фондът може да инвестира се определят при спазване на съответните ограничения за съответния базов актив съгласно инвестиционната му политика, както и при спазване на ограниченията за концентрация по Глава Девета („Риск от концентрация“).

Чл. 42. (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.) Управляващото Дружество осигурява, че стойността на експозицията на Фонда към извънборсово търгувани

деривативни инструменти се определя по справедлива стойност, която не се базира само на пазарни котировки от насрещната страна по сделки с извънборсово търгувани деривативи, но и изпълнява критериите по чл. 18, ал. 3 от Наредба 44 за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.

XII. НАБЛЮДЕНИЕ И ПЕРИОДИЧНА ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ НА ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Чл. 43. Управляващото Дружество задължително оценява рисковете, свързани с портфейла на Договорния фонд, използвайки данни за фиксиран период време (напр. месец, година и т.н.) като актуализира входящите данни на дневна база.

XIII. СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Чл. 44. Основна цел на счетоводните процедури е адекватното събиране, обработване и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за степента на риск, на която е изложен Договорния фонд.

Чл. 45. Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск пред Съвета на директорите е предпоставка за недопускане на концентрация на рисковете и понасяне на финансови загуби.

Чл. 46. Счетоводните процедури трябва да осигуряват всеобхватност на стопанските процеси, като по този начин се минимизира риска от загуба и изкривяване на информацията за моментното състояние на Договорния фонд.

Чл. 47. Счетоводните процедури трябва да осигуряват подходящо структуриране на финансово-счетоводната информация за целите на управление на рисковете от Управляващото Дружество. Това се постига чрез детайлизиране и адекватно групиране на информацията от първичните счетоводни документи, на базата на индивидуалния сметкоплан и специализирано програмно осигуряване.

Чл. 48. За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете е необходимо съгласуваност с всички звена в Управляващото Дружество.

Чл. 49. Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

1. Спазване на одобрената от Съвета на директорите счетоводна политика, изработена в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети;
2. Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;
3. Осигуряване на необходимия информационен поток към счетоводното звено;

4. Навременност на подаваната към счетоводното звено информация;
5. Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;
6. Активно взаимодействие със звеното за управление на риска и другите звена на Управляващото Дружество за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск;
7. Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници и надеждното им архивиране;
8. Организационна структура на счетоводното звено в съответствие с нуждите на Управляващото Дружество, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
9. Ежедневно осчетоводяване на всички операции, както и преоценка на финансовите инструменти в портфейла на Фонда, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;
10. (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022г.)Инвестиционният консултант от Отдел “Управление на портфейли”, служителите от звеното за управление на риска и главният счетоводител от Отдел “Финанси,счетоводство и бек офис” на УД ежедневно извличат и предоставят на други звена и на ръководството на Управляващото Дружество, както и анализират информацията за оценка на рисковете. Ежедневно изготвят аналитична оборотна ведомост и активно участват при изготвяне на ежедневните справки; Задълженията на главният счетоводител не са в противоречие със задълженията на служителите от отдел “Нормативно съответствие” и на служителите от звеното за управление на риска, а само ги допълват по отношение извличането и анализирането на счетоводна информация, с цел постигане на максимално ефективно управление на риска;
11. Предвиждане на коригиращи действия при допускане на грешки от различно естество в счетоводното звено;
12. Възможност за контрол на дейността от звеното за нормативно съответствие и Съвета на директорите на Управляващото Дружество;
13. Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация чрез осигуряването на подходящи помещения за това.

Чл.50. Управляващото Дружество определя източниците на ценова информация, данните от които ще се ползват за ежедневна и/или ежемесечна преоценка на позициите в портфейла на Фонда, както и отговорните за това служители.

Чл.51. Източници на цени са регулираните пазари – “Българска фондова борса” АД и чуждестранни регулирани пазари, на които се търгуват финансови инструменти.

Чл.52. (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022 г.)Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като REUTERS,

BLOOMBERG и т.н. За оценка на българските държавни ценни книжа могат да се ползват котировки от първични дилъри за тях.

Чл. 53. За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата ѝ цена, като този метод се следва последователно. Отговорен за пресмятането на справедливите цени е Ръководителят на отдел “Управление на портфейли” на УД, който, трябва да може да дава разяснения по калкулациите и периодично да проверява пригодността и адекватността на използваните методи.

Чл.54. (Изм. с реш. на СД от 09.12.2022 г.) Управляващото Дружество следва да делегира отговорности на служителите на отдел “Управление на портфейли”, “Нормативно съответствие” и “Финанси,счетоводство и бек офис”, които да следят за отклоненията в сетълмента по сделките с дългови инструменти, акции и валути.

XIV. АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

Чл. 55. Правилата, уреждащи вътрешната организация и отговорностите, трябва да осигуряват и съдържат:

а) идентифициране, събиране и разпространяване в подходяща форма и срокове на надеждна и достоверна информация, която позволява на всяко лице в Управляващото Дружество да поеме определена отговорност;

б) ефективна комуникация по хоризонтална и вертикална линия и на всички йерархични нива на Управляващото Дружество;

в) политики и процедури за разрешаване и одобряване;

г) политики и процедури за разделяне на отговорностите по начин, който не позволява един служител едновременно да носи отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол на сделките;

д) политики и процедури за достъп до информацията;

е) правила за управление на човешките ресурси.

Чл. 56. Административни процедури, необходими за осъществяване на дейността на Управляващото Дружество са:

1. Процедура за одобряване или коригиране на вътрешните правила;

2. Наличие на система за вътрешен контрол;

3. Поредица от действия на служители, във връзка с осъществяване на дейността на Управляващото Дружество, съобразно издадения му лиценз;

4. Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на Управляващото Дружество;

5. Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в Управляващото Дружество, включително и тяхното архивиране;

6. Администриране и управление на информационната система;

7. Правила и отговорни служители за уведомяване на Комисията за финансов надзор относно дейността на Управляващото Дружество.

Чл. 57. Във вътрешните правила Управляващото Дружество регламентира случаите на конфиденциалност при работа с вътрешна информация, както и нормите за поведение на служителите по отношение на клиентите на Управляващото Дружество, в случаи, когато услугата, искана от клиент, се отнася до инвестиция, информацията за която не е публично достояние.

XV. ОТЧЕТНОСТ И РАЗКРИВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 58. Управляващото Дружество извършва преглед на системата за управление на риска веднъж годишно. Периодът обхваща текущата финансова година. Периодичният преглед, контрол и оценка по предходното изречение за съответната година се извършват в срок 90 дни от края на годината и се документират, като се посочва датата на извършването им.

Чл. 59. Въз основа на извършената при необходимост от внасяне на промени в Правилата за управление на риска, Съветът на директорите на Управляващото Дружество приема промени в Правилата, които се внасят в КФН за одобрение в срок не по-късно от 7 дни след датата на приемането им.

Чл. 60. (1) Управляващото Дружество, от името и за сметка на Договорния фонд, разкрива публично най-малко веднъж годишно информация относно целите и политиката във връзка с управлението на рисковете поотделно за всеки риск, която включва:

- а) политики и процедури за управление на различните видове риск;
  - б) структурата и организацията на звеното за управление на риска;
  - в) обхват и характер на системите за отчет и измерване на риска;
  - г) политиките за хеджиране на риска чрез деривативни инструменти и неговата редукция, както и политиките и процедурите за наблюдение на постоянната ефективност на процесите по хеджиране и редукция на риска;
2. информация относно използваните методи за оценка на всеки вид риск, както и описание на съответните вътрешни и външни показатели, които се вземат предвид при прилагането на метода на измерване.

(2) (Изм. С реш. На СД от 09.12.2022 г.) Информацията по ал. 1 се разпространява чрез интернет страница на управляващото дружество в срок до 30 дни от извършване на прегледа и следва да остане налична до извършване на следващия преглед.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Настоящите правила са приети от Съвета на директорите на Управляващото Дружество "Компас Инвест" АД с решение от 01.02.2018г. и изменени с решение от 16.05.2018 г., 08.06.2018г., 09.12.2022 г., 22.12.2022г. и 16.05.2023 г.

§ 2. За всички въпроси, които не са изрично уредени в тези Правила, намират приложение разпоредбите на ЗДКИСДПКИ и останалото приложимо законодателство.

§ 3. В случай на несъответствие между разпоредби на тези Правила и на нормативен акт, прилага се последния, без да е необходимо изменение в Правилата, освен ако това изрично не се предвижда от нормативния акт или тези Правила.

за УД „Компас Инвест“ АД,
действащо за сметка на ДФ „Компас Фъндс Селект-21“:

Милена Иванова Александрова,
Председател на СД

Ивайло Красимиров Ангарски,
Изпълнителен директор